

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเกี่ยวกับความรู้และความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาอบรมในหลักสูตรผู้กำกับการ เป็น การศึกษาถึงความรู้ ความสนใจ และการเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทาง การเมือง ตลอดจนการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสิ่ง เหล่านี้ มีปัจจัยในทางสังคมใดที่เกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาอบรมในหลักสูตรผู้กำกับการ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความรู้ และ ความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาอบรม ในหลักสูตรผู้กำกับการ ศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อความรู้และความสนใจ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษาถึงข้อบกพร่องต่างๆ ในการมีส่วนร่วมทาง การเมืองของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร และเพื่อสามารถนำผลการวิจัยไป พิจารณาปรับปรุงแก้ไขกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับทางการเมืองของกรมตำรวจ ซึ่งในการศึกษาได้กำหนดสมมติฐานไว้ว่า

"นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร มีความรู้ ความสนใจ และการเห็นความ สำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน เนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ ของตำรวจมีภารกิจหลายรูปแบบ ซึ่งทำให้มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ที่แตกต่างกัน"

การศึกษาความรู้และความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาอบรมในหลักสูตรผู้กำกับการนั้น ได้แบ่งการศึกษา ออกเป็น 2 ภาค คือ

ภาคที่ 1 การวิเคราะห์ ความรู้ ความสนใจ การเห็นความสำคัญ
ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ของนาย
ตำรวจชั้นสัญญาบัตร

ส่วนที่ 1 ความรู้ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในส่วนความรู้ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะจะเป็นความรู้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการเลือกตั้ง และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย หากกล่าวถึงความรู้แต่ละประเทศ มักจะมี 2 ลักษณะ คือ

- 1) เป็นชุมชนของประชาชนธรรมดา ซึ่งไม่ค่อยรู้ ไม่เข้าใจความเป็นไปของบ้านเมือง
- 2) เป็นชุมชนของปัญญาชน ซึ่งมีความรู้ ความเข้าใจความเป็นไปของบ้านเมืองเป็นอย่างดี

ทั้งสองลักษณะนี้ ถ้าประเทศใดที่มีชุมชนอย่างแรกมาก อาจกล่าวได้ว่า ประเทศนั้นมีระบบการเมืองการปกครองที่ไม่สมบูรณ์เท่าใด แต่หากประเทศใดที่มีชุมชนอย่างที่สองมาก อาจกล่าวได้ว่า ประเทศนั้นย่อมมีระบบการเมืองการปกครองที่สมบูรณ์ ดังนั้น สภาพทั้งสองนี้ก่อให้เกิดปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งของประเทศคือ การกำหนดแนวทางหรือวิธีการที่จะรวมสภาพทั้งสองเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

การศึกษาความรู้ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้มีการคาดการณ์ตามสมมติฐานไว้ว่า นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรมีความรู้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน เนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ต่างกัน ทำให้มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองที่แตกต่างกัน โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการตำรวจที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ จำนวน 80 คน พบว่า นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ มีความรู้ในระดับต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นความรู้เรื่องการเลือกตั้ง เป็นวิธีทางที่จะทำให้ประชาชนมีโอกาสกำหนดแนวทางของรัฐบาลได้ ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยพรรคการเมืองเป็นสิ่ง

จำเป็นสิ่งหนึ่งของระบบ การมีพรรคการเมืองน้อยพรรค จะทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพสูง และโดยปกติอำนาจอธิปไตยในระบอบประชาธิปไตยจะเป็นของประชาชน

นั่นคือ นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ มีความรู้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแง่ของหลักการเกี่ยวกับการควบคุมระบบการเมือง โดยการเลือกตั้ง โดยพรรคการเมือง และโดยรูปแบบของระบบการเมือง ซึ่งถือเป็นวิถีทางหนึ่งของประชาชนในระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย จะสามารถควบคุมและคัดเลือกตัวแทนเพื่อเข้าไปบริหารระบบแทนตนเอง

ส่วนที่ 2 ความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในส่วนของความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นความสนใจในการมีส่วนร่วม ของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาอบรมหลักสูตรผู้กำกับการ ในรูปแบบต่างๆ เช่น การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การเปิดรับข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นเรื่องทางการเมือง เป็นต้น เมื่อกล่าวถึงความสนใจทางการเมือง นับได้ว่า เป็นปัจจัยสำคัญนำไปสู่การเรียนรู้ เป็นความจริงที่ว่าคนที่มีความสนใจทางการเมืองสูง จะกระตือรือร้น จะติดตามข่าวสาร บทความหรือหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับทางการเมือง ตลอดจนพูดคุยปัญหาที่เกี่ยวกับบ้านเมือง ซึ่งนั่นคือ ความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามที่ได้มีการจัดประเภทระดับความสนใจของมนุษย์ไว้เป็นกลุ่มต่างๆ กลุ่มผู้ไม่สนใจการเมือง กลุ่มผู้สนใจทางการเมือง กลุ่มแสวงหาอำนาจ และกลุ่มผู้มีอำนาจ เหล่านี้ทำให้แบ่งความสนใจในระดับต่างๆ ที่แตกต่างกัน

สำหรับความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ได้มีการคาดการณ์ไว้ตามสมมติฐานว่า นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรมีความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน เนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน ทำให้มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองต่างกัน โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ จำนวน 80 คน พบว่า นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาใน

หลักสูตรผู้กำกับการ มีความสนใจในระดับต่างๆ เรื่องที่ให้ความสนใจเป็นเรื่อง การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นในระดับประเทศหรือท้องถิ่น การอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องทางการเมือง การติดตามการแถลงข่าวของรัฐบาล และการแสดงความคิดเห็นในทางคัดค้าน หรือสนับสนุนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนรวม

นั่นคือ นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ มีความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในแง่ของสิ่งที่ถือเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของประชาธิปไตยสำหรับประชาชนผู้อยู่ในระบบ กล่าวคือ ได้มีการสนใจที่จะเลือกสรรบุคคลที่จะเข้ามาบริหารระบบ เมื่อมีการเลือกสรรแล้วก็มีการแสวงหาติดตามเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เพื่อให้เกิดความรู้ เมื่อได้มีการคัดเลือกบุคคลเข้ามาบริหารระบบแล้ว ก็มีการสอดส่องติดตามความเคลื่อนไหวนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล หากนโยบายใดที่รัฐบาลให้มาโดยไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงหรือความต้องการของประชาชน ก็จะมีการคัดค้าน หากเป็นนโยบายที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความต้องการของระบบก็จะสนับสนุน ดังนั้น นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการนี้ โดยรวมแล้วถือว่า มีความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับหนึ่ง

ส่วนที่ 3 การเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการศึกษา การให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ บุคคลหนึ่งๆ อาจมีความรู้ในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอย่างดี แต่ไม่เห็นความสำคัญในเรื่องนั้นๆ ก็ไม่ผิดแตกต่างไปจากผู้ที่ไม่รู้ เช่น รู้ว่าการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะนำมาซึ่งความชอบธรรมของระบบ แต่ก็ไม่เห็นความสำคัญจึงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

สำหรับการเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ จำนวน 80 คน พบว่า นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการส่วนใหญ่ จะเห็นความสำคัญในการ

มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่างๆ โดยเห็นว่า การติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็น การมีผู้สื่อข่าวทางการเมืองจำนวนมากจะเป็นผลดีต่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย เห็นความสำคัญที่ประชาชนจะเรียกร้องผลประโยชน์จากคณะผู้ปกครอง เห็นว่าการรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดจนการลงสมัครเข้าแข่งขันเพื่อรับเลือกเป็นตัวแทนของประชาชน การที่พรรคการเมืองเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้การลงไปพบปะสร้างความใกล้ชิดกับประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทน การตั้งกลุ่มทำงานท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงได้ทางหนึ่ง การจัดให้มีการลงทะเบียนก่อนการเลือกตั้ง เพื่อเป็นการป้องกันข้อหาเสีย และสุดท้ายเห็นว่า นายกรัฐมนตรีจะต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นั่นคือ นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ เห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งในแง่ที่เป็นหลักการและในแง่ที่เป็นองค์ประกอบของหลักการ สิ่งที่เป็นหลักการเราทราบดีว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แสดงออกได้อย่างชัดเจนที่สุดในระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย คือการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งถือว่าเป็นการที่ประชาชนเลือกสรรผู้แทนของตนเข้าไปบริหารระบบ ไม่เพียงแต่ว่าเมื่อเลือกเข้าไปแล้วก็สิ้นสุดกันเท่านั้น ยังคงต้องมีการติดตามความเคลื่อนไหวของระบบการเมืองอีกด้วย ซึ่งจะสามารถเรียกความต้องการเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม หากผู้บริหารระบบหรือรัฐไม่สนองความต้องการไปตามความมุ่งหมาย เท่ากับว่าเป็นการที่ประชาชนตรวจสอบรัฐ เช่นนี้คือ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั่นเอง จากการศึกษาของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรส่วนใหญ่เห็นความสำคัญในเรื่องเหล่านี้ และนั่นบอกให้ทราบว่า นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการโดยส่วนใหญ่แล้ว ก็เข้าใจระบบการเมืองการปกครองดีและเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ จะมีเพียงบางเรื่องที่อาจเข้าใจว่าไม่เป็นสาระสำคัญเท่าไรนัก เช่นการกำหนดคุณสมบัติบางประการของสมาชิกสภาผู้แทน เป็นต้น

ส่วนที่ 4 การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง

ข่าวสารการเมืองเป็นสิ่งสำคัญ ในโลกปัจจุบันทำให้ประชาชนได้รับ

รู้รับทราบความเป็นไปภายในระบบ ลักษณะของข่าวสารจะต้องมีแหล่งข้อมูล ซึ่งถือเป็นต้นกำเนิดข่าวสาร และผู้รับสารในระบบการเมืองก็คือประชาชน ระหว่างแหล่งข้อมูลไปถึงผู้รับสารจะต้องมีสื่อที่ใช้ในการถ่ายทอด ในที่นี้อาจเป็น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ลักษณะการกระจายของข่าวอาจแตกต่างกัน ออกไป ระบบการเมืองหนึ่งที่เป็นสังคมประชาธิปไตยข่าวสารอาจนับได้ว่าเป็น สิ่งสำคัญมาก เนื่องจากก่อให้เกิดหลาย ๆ อย่างตามมา เช่น เสถียรภาพของรัฐ ในการที่รัฐจะทำหรือผลิตนโยบายอะไรออกมาสักอย่างหนึ่ง เพื่อแสดงถึงความ บริสุทธิ์ ยุติธรรม จำต้องอาศัยการเผยแพร่ข่าวสาร เช่นเดียวกับในระบบการ เมืองหนึ่งประชาชนภายในระบบก็ต้องติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆ ของระบบ อันเป็นการตรวจสอบรัฐไปในตัว สิ่งนี้จึงจำต้องที่จะมีการเปิดรับข่าวสารการ เมือง

สำหรับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ของนายตำรวจชั้นสัญญา บัตร ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ จำนวน 80 นาย พบว่า นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ มีการเปิดรับข่าวสารจากแหล่งข่าวต่างๆ ซึ่งส่วน ใหญ่จะเป็นการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง จากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ จากการติดตามผลการประชุมสภาผู้แทนราษฎร จากการอ่านหนังสือ วารสาร เอกสารทางวิชาการ และจากการติดตามเรื่องการแก้ไขกฎหมาย ในขณะที่เดียวกั นเป็นเพียงส่วนน้อยที่ได้รับข่าวสารการเมือง จากการร่วมถกเถียงปัญหาการ เมือง จากการติดตามกิจกรรมรณรงค์หาเสียง จากการเข้าร่วมสัมมนาปัญหา การเมืองตามมหาวิทยาลัย จากการฟังข่าวจากสถานีวิทยุรัฐสภา หรือจากการ โฆษณาประชาสัมพันธ์ และจากการประสานงานกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล ซึ่งจะแตก ต่างกันออกไป

นั่นคือ นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ ได้ รับแหล่งข่าวสารการเมืองเป็นไปตามโอกาส คือเปิดรับในห้วงระยะเวลาที่มี โอกาส เป็นโอกาสที่เกิดขึ้นตามปกติหรือมีเวลาว่าง ซึ่งไม่น่าจะเกิดจากการ แสวงหาหรือความสนใจ เนื่องจากแหล่งข่าวที่ได้รับส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ จะมีโอกาสพบได้โดยง่าย จึงมีการเปิดรับเป็นส่วนใหญ่ แต่ แหล่งข่าวที่ได้รับเป็นส่วนน้อย เช่น เรื่องการถกเถียงปัญหาการเมือง การร่วม

สัมมนา หรือจากการฟังข่าวจากสถานีวิทยุรัฐสภา ซึ่งแหล่งข่าวประเภทนี้ต้องมีการแสวงหาและระบุชัดเจนไปประกอบกับโอกาส จึงมีการเปิดรับข่าวสารได้ ในการเปิดรับแหล่งข่าวลักษณะนี้ นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการจะมีส่วนน้อย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจังหวะโอกาสประกอบกับความสนใจในตนเอง

ภาคที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ กับความรู้ ความสนใจ การเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

พบว่า ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

พบว่า ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3. การเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

พบว่า ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4. การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง

พบว่า ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับการ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง

นั่นคือ ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ศึกษาในหลักสูตรผู้กำกับฯ ไม่ทำให้ความรู้ ความสนใจ การเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง มีความแตกต่างกัน ซึ่งสิ่งที่น่าจะมีผลคือ การเกี่ยวข้องกับองค์การอื่นๆ นอกจากตำรวจ ซึ่งการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือเกี่ยวข้องกับองค์การ จะทำให้สภาพแตกต่างกันออกไป กิจกรรมของกลุ่มสามารถเพิ่มการกระทำทางการเมืองของบุคคลด้วยเช่นกัน

ผลการศึกษาที่กล่าวมาทั้งหมด จากภารกิจหน้าที่และภูมิหลังทางเศรษฐกิจสังคม ไม่มีส่วนสัมพันธ์ที่จะทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของตำรวจชั้นสัญญาบัตรแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ได้ทำการศึกษาวิจัย จัดเป็นกลุ่มๆ เดียวกันที่ไม่แตกต่างกันมาก คือมีภูมิหลังทางเศรษฐกิจสังคมที่ใกล้เคียงกัน ถึงแม้ว่าในเรื่องบทบาทภารกิจหน้าที่จะแตกต่างกันออกไปตามความรับผิดชอบ ก็คงจะไม่มีผล เนื่องจากถูกรอบคลุมด้วยการกล่อมเกลามาแต่เดิม ทั้งนี้เพราะข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรทุกนาย ตั้งแต่ก่อนเข้าปฏิบัติงานจะได้รับการอบรมในหลักสูตรชั้นสัญญาบัตร สำหรับผู้ที่สอบเลื่อนยศจากชั้นประทวนเป็นร้อยตำรวจตรี และผู้ที่จบปริญญาสอบบรรจุเป็นร้อยตำรวจตรี ส่วนอีกพวกหนึ่งคือหลักสูตรโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งในหลักสูตรจะเป็นการอบรมเพื่อปลูกฝังทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ ในอันที่จะเปลี่ยนบุคลิกภาพจากบุคคลธรรมดาเข้าลักษณะทหาร และจากการปลูกฝังอันนี้เอง น่าจะทำให้เกิดความซึบซับ เกิดเป็นประเพณี และความเชื่อที่ยึดถือเหมือนกัน เกิดเป็นแนวคิดทัศนคติ มุมมอง ความรู้ ความสนใจ และการเห็นความสำคัญต่างๆ ที่ใกล้เคียงกัน ถึงแม้จะมีบางกลุ่มที่ภูมิหลังเศรษฐกิจสังคม เช่น ในเรื่องของระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีบางกลุ่มที่ภูมิหลังเศรษฐกิจสังคม เช่น ในเรื่องของระดับการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป แต่ก็ยังเป็นเพียงกลุ่มน้อย และประกอบกับระบบที่ข้าราชการตำรวจเป็นข้าราชการในลักษณะข้าราชการกึ่งทหาร ซึ่งมีระเบียบวินัยควบคุมอยู่ การกระทำที่เป็นการแสดงออกบางอย่าง เช่น เป็นผู้เข้าร่วมชุมนุม หรือการเสนอความคิดเห็นต่อที่สาธารณะชน อย่างนี้อาจเป็นการที่ขัดระเบียบและวินัย ซึ่งอย่างนี้ต้องระมัดระวังในเรื่องเป็นข้าราชการประพฤติปฏิบัติตัวในการที่ไม่สมควร เป็นต้น จึงทำให้พฤติกรรมในการแสดงออกบาง

อย่างไม่เด่นชัดหรือไม่เต็มที่เท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้เองที่น่าจะมีผลทำให้ภาพรวมของการศึกษาออกมาในลักษณะที่บทบาทภารกิจหน้าที่ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจสังคม ไม่มีความสัมพันธ์ที่จะทำให้นายตำรวจชั้นสัญญาบัตร มีความรู้ ความสนใจ การเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างไร อันไม่เป็นไปตามสมมติฐานซึ่งหากพิจารณาต่อไปอะไรที่จะเป็นตัวทำให้เกิดความแตกต่าง ก็คงจะเหลือเพียงในเรื่องของการเกี่ยวข้องกับองค์การอื่นๆ เนื่องจากสิ่งนี้อาจทำให้เกิดความผูกพัน ซึ่งสามารถที่จะนำเข้าสู่หรือดึงเข้าสู่ระบบ และเกิดเป็นความรู้ ความสนใจ การเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองตามมาได้ ประการสำคัญตามที่ได้มีการคาดการณ์ไว้ตามสมมติฐานเดิมนั้น ที่ว่าภารกิจหน้าที่และภูมิหลังทางเศรษฐกิจสังคม น่าจะมีส่วนทำให้นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรมีความรู้ ความสนใจ การเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองต่างกันนั้น เนื่องจากตามที่คาดการณ์ไว้คิดว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมามีสภาพทุกอย่างที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นรูปร่างหน้าตา หรืออวัยวะส่วนต่างๆ เช่น แขน ขา ที่มีขนาดแตกต่างกัน หรือสมองแตกต่างกัน เป็นต้น เมื่อมนุษย์มีการเรียนรู้ขึ้น ทำให้เกิดการรับรู้ ทักษะ มุมมอง ที่แตกต่างกันไปตามความสามารถ แม้เมื่อต้องเข้ามาประกอบอาชีพเดียวกัน แต่ลักษณะอาชีพเป็นเพียงองค์ประกอบภายนอก ซึ่งพื้นฐานทางความรู้ ความคิด ความสนใจ การรับรู้ทางการศึกษาย่อมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะด้วยปัจจัยอะไรหลายๆ อย่างที่เป็นตัวกำหนด ดังนั้นถ้าหากมีการสำรวจประชากรที่เป็นกลุ่มเดียวกัน ในที่นี้คือตำรวจชั้นสัญญาบัตรในเรื่องความแตกต่างทางความรู้ ความสนใจ การเห็นความสำคัญ หรือกิจกรรมต่างๆ เช่น การพูดคุยในเรื่องทางการเมือง ก็น่าจะมีความแตกต่างกัน แต่ทั้งนี้จะเป็นไปตามทฤษฎีที่กำหนดหรือไม่ จึงมีการตั้งสมมติฐานดังกล่าว และทำการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ทำให้ผลการวิจัยออกมาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ในการทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการประจําชั้น มีขอบเขตอันจำกัดแต่อย่างไรก็ดี ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรก็ถือได้ว่ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ในระดับหนึ่ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจแสดงออกในรูปกิจกรรมหลายรูปแบบ กิจกรรมแต่ละอย่างต่างมีความสำคัญแตกต่างกันไป ข้อสำคัญคือทำให้ความสนใจ การแสวงหา เนื่องจากสิ่งนี้เป็นผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจขึ้นมาได้ ซึ่งถ้ามีความรู้ความเข้าใจแล้ว ก็จะสามารถปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง เกิดความมั่นใจ เชื่อมั่นตัวเอง ไม่หวั่นไหวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นเฉพาะหน้า ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษา 4 ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านความสนใจ ด้านการเห็นความสำคัญ ด้านการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ซึ่งจากผลการวิจัย ทำให้เราเห็นภาพของระบบได้ชัดเจนยิ่งขึ้น หากพิจารณาถึงระดับความรู้ ความสนใจ และการเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง จะพบว่า ประชากรที่ทำการวิจัยมีความรู้ ความสนใจ การเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระดับหนึ่งที่ย่อมช้าน้อยมากในทุกส่วน โดยเฉพาะในเรื่องของความรู้ ความสนใจ และการเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมือง จุดนี้น่าจะบอกได้อย่างหนึ่ง กล่าวคือ ในระบบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยหนึ่งๆ ระบบจะอยู่รอดได้หรือมีเสถียรภาพสูงและมั่นคง ส่วนสำคัญอย่างหนึ่งคือในเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หากที่ใดประชาชนต่างมีความรู้ ความสนใจ ในการเมืองน้อยหรือไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ระบบการเมืองนั้นก็จะไม่พัฒนาไปเท่าที่ควร หรือไม่ระบบการเมืองนั้นก็ล้มเหลวในที่สุด เนื่องจากปัญหาต่างๆ จะเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง เช่น ปัญหาในการแทรกแซงทางเศรษฐกิจ ปัญหาในการแทรกแซงทางการเมือง ซึ่งอาจเกิดจากในตัวเองประเทศเอง หรือถูกแทรกแซงจากประเทศอื่นๆ ทั้งนี้เกิดจากประชาชนไม่สนใจ ไม่มีความรู้ ไม่เห็นความสำคัญ ทำให้เกิดเป็นความไม่มั่นคงในระบบขึ้นได้ เช่นเดียวกันจากผลการวิจัยประชากรวิจัยที่ศึกษา ซึ่งเป็นนายตำรวจที่กำลังจะเป็นหัวหน้าหน่วยระดับต้น คือ ผู้กำกับการ ซึ่งถือว่าสำคัญในระดับหนึ่ง เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ในระดับบริหาร ซึ่งต้องควบคุมดูแลการปฏิบัติในกำลังพลของกรมตำรวจหลายร้อยนาย ยิ่งถ้าหากเป็นผู้ที่รับผิดชอบในพื้นที่ด้วยแล้ว ก็ต้องรับผิดชอบทั้งกำลังพล ตลอดจนการปฏิบัติของหน่วยและต้องรับผิดชอบพื้นที่ในเขตการควบคุมของตนอีก ซึ่งโดยรวมคือประชาชนนั่นเอง เมื่อเป็นเช่นนี้หากตำรวจเหล่านี้มีความรู้ ความสนใจในทางการเมืองน้อย การถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ต่างๆ ให้กับบุคคลในหน่วยก็จะมีน้อยตามไปด้วย เนื่องจากตนเองไม่มีความรู้ ไม่มีความสนใจ และไม่เห็นความสำคัญ เมื่อหน่วยต้องมี

ภารกิจการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเมือง เช่น มีการเลือกตั้งเกิดขึ้น ซึ่งจะต้องรับผิดชอบในการรักษาความสงบ ปัญหาต่างๆ จะต้องเกิดขึ้นอย่างมากมาย หากผู้บริหารหน่วยไม่มีความรู้ หนทางในการแก้ไขปัญหาก็จะมีน้อย ส่งผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติระดับล่าง ไม่มีนโยบายที่ชัดเจนแน่นอน การใช้ดุลพินิจ วิจารณ์พิจารณาในการตัดสินใจซึ่งหน้า ก็จะเป็นไปอย่างไม่มีหลักเกณฑ์ ปัญหาความผิดพลาดในการปฏิบัติก็จะเกิดขึ้น ส่งผลกระทบถึงระบบใหญ่คือ ตัวแทนที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาอาจเข้ามาอย่างไม่มีคุณภาพ และไม่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้สาเหตุประการหนึ่งตัวตำรวจเองได้รับการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ มาก่อนข้างน้อยหรือไม่มีความรู้ ซึ่งเราก็ทราบกันดีอยู่แล้ว ประชาชนในชนบทยังมีอีกมากที่ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองเลย ภารกิจหนึ่งของตำรวจคือการสร้างมวลชนสัมพันธ์ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ ตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศป้องกันปัญหาการแทรกแซง ซึ่งในการสร้างมวลชนสัมพันธ์นี้ก็จำเป็นต้องมีการถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวกับการเมือง ถ้าหากตำรวจมีความรู้ประชาชนก็ได้รับการถ่ายทอดน้อย หรืออาจได้รับการถ่ายทอดอย่างไม่ถูกต้อง เมื่อถึงเวลาที่ต้องเลือกตั้ง คัดเลือกตัวแทนของประชาชน ทำให้ได้ตัวแทนที่ไม่มีคุณภาพไม่ได้มาจากเสียงของประชาชนอย่างแท้จริง เนื่องจากประชาชนอาจหลงเชื่อรับการซื้อเสียงจากบรรดาตัวแทนที่ได้รับการคัดเลือกมาแล้วนั้น ทำให้เกิดความไม่ชอบธรรมขึ้นในระบบ เรื่องนี้เราทราบกันดีอยู่แล้ว ความชอบธรรมในการปกครองเป็นเรื่องของการได้มาซึ่งอำนาจและการใช้อำนาจในการปกครอง จะขึ้นอยู่กับการอ้างสิทธิในการปกครองและขึ้นอยู่กับการยอมรับ โดยไม่จำกัดว่า จะอยู่ในการปกครองแบบใด ดังนั้น เมื่อตัวแทนที่ได้รับการคัดเลือก จะเข้ามาได้อย่างไม่ชอบธรรมก็ตาม แต่เมื่อเข้าไปสู่ระบบแล้วก็จะกลายเป็นความชอบธรรมเองโดยปริยาย ซึ่งประชาชนอาจไม่ทราบเลยก็ได้ หรือทราบแต่ไม่สามารถที่จะทวงสิทธิที่เลือกไปแล้วคืนหรือแก้ไขอะไรต่อไปได้ จะสังเกตได้จากนักการเมืองที่ในระยะแรกที่มีข่าวใช้เงินซื้อเสียงเข้ามา แต่เมื่อเข้ามาอยู่ในระบบแล้ว ข่าวดังกล่าวก็จะจางหายไปที่สุดในที่สุด ซึ่งก็ไม่มีใครจะสามารถทำอะไรได้ จะเห็นผลกระทบในระดับหนึ่ง กรณีที่ประชากรวิจัยมีความรู้อยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างน้อย

หากพิจารณาไปถึงระดับกรมตำรวจ ก็อาจจะสามารถคาดเดาได้ว่า คงจะเป็นเช่นเดียวกัน คือมีความรู้ และความสนใจทางการเมืองในระดับหนึ่ง

ที่ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่เห็นความสำคัญ ซึ่งจะสังเกตได้ในปัจจุบัน นายตำรวจหลายนายไม่ว่าจะเป็นในระดับบนหรือระดับล่าง ตกไปเป็นเครื่องมือของฝ่ายการเมือง ค่อยติดตามรับใช้นักการเมืองในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมีทั้งถูกต้องตามกฎหมาย และไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น เป็นหัวคะแนนเสียเอง ช่วยใช้เงินในการซื้อเสียง เพื่อเป็นการสนับสนุนนักการเมืองนั้นๆ แม้เป็นเรื่องจริงที่ตำรวจมีหน้าที่อย่างหนึ่งคือ รักษาความปลอดภัยให้กับบุคคลสำคัญทางการเมือง แต่ก็ควรให้เป็นไปตามรูปแบบอยู่ในกรอบที่ควรจะเป็น ตามที่ระเบียบกำหนดหรือวางหลักเกณฑ์ไว้เท่านั้น จะสังเกตเห็นได้ชัดทุกวันนี้กรมตำรวจจะถูกเบียดเบียนโดยฝ่ายการเมืองโดยตลอด ที่เห็นได้ชัดนั้นคือในเรื่องของการแต่งตั้งโยกย้ายซึ่งเกือบทุกฤดูกาล กรมตำรวจจะถูกฝ่ายการเมืองเบียดเบียนและเข้าแทรกแซงโดยตลอด ฝ่ายการเมืองจะใช้เรื่องดังกล่าวเป็นอำนาจในการต่อรอง โดยจะเห็นว่าอธิบดีกรมตำรวจหลายนายต้องเปลี่ยนไปเพราะแรงทางการเมือง ภายนอกอาจมองว่ากรมตำรวจเป็นศูนย์รวมอำนาจที่ฝ่ายการเมืองจะใช้เป็นเครื่องมือ เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ หรือรักษาความมั่นคงภายในประเทศนั่นเอง ซึ่งก็อาจมีส่วนจริงอยู่บ้าง แต่ถ้าผู้บริหารทุกระดับในกรมตำรวจต่างมีความรู้หรือเห็นความสำคัญในเรื่องทางการเมืองอย่างดีพอ ก็จะสามารถดึงระบบให้เข้มแข็งกว่าที่เป็นอยู่ได้ ซึ่งทั้งนี้อาจใช้แรงสนับสนุนจากประชาชน โดยการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบข่าวสารความเป็นไปของระบบ และสิ่งนี้จะเป็นตัวเสริมให้ระบบภายในเข้มแข็งขึ้น การถูกแทรกแซงโดยฝ่ายการเมืองก็จะลดน้อยลง เนื่องจากฝ่ายการเมืองก็ต้องรักษาชื่อเสียงของตนเองไว้เช่นกัน

นอกจากนี้หากมองถึงระบบราชการ ก็น่าจะเป็นในลักษณะเช่นเดียวกัน สังเกตได้จากการถูกแทรกแซงโดยฝ่ายการเมืองที่ค่อนข้างไม่สมเหตุสมผล ไร้คุณธรรม ทั้งนี้เพราะบุคลากรที่เป็นอยู่ไม่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนอย่างสมบูรณ์ขาดความรู้ความคิด ซึ่งก็เช่นเดียวกันหากระบบราชการต่างใส่ใจหรือหาความรู้ในเรื่องทางการเมืองดีพอ ก็จะสามารถช่วยกันเผยแพร่ความรู้ให้เกิดกับประชาชนได้อย่างมาก การคัดเลือกตัวแทนที่เข้ามาบริหารระบบก็จะ เป็นไปอย่างสมบูรณ์ ได้บุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความคิด ความสามารถ และเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง ปัญหาการถูกแทรกแซงโดยฝ่ายการเมืองก็จะลดลง กลางถึงระบบราชการไทยโดยโครงสร้างแล้วเป็นระบบที่

สมบูรณ์ เนื่องจากมีรากฐานความเป็นมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเมื่อมองย้อนหลังไประบบราชการในอดีตมีความเข้มแข็งมาก ฝ่ายการเมืองไม่สามารถเข้าแทรกแซงได้ มีแต่ว่าระบบราชการจะกุมอำนาจไว้ เพราะข้าราชการเป็นผู้ปฏิบัติ ฝ่ายการเมืองเป็นเพียงผู้บริหารซึ่งจะต้องดำเนินรอยตามผู้ปฏิบัติ แต่ปัจจุบันเปลี่ยนไปเป็นฝ่ายการเมืองเข้าควบคุมและเบียดบังข้าราชการ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากระบบราชการขาดความรู้ ความสนใจ และไม่เห็นความสำคัญ ความเป็นไปทางการเมือง จะพบว่าข้าราชการสายครูอาจารย์เท่านั้นที่ค่อนข้างจะมีเอกภาพเป็นของตนเอง นั่นเป็นเพราะต่างมีความสนใจ ใส่ใจในการหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ แต่ก็มักถูกโจมตีโดยฝ่ายการเมือง ทว่าเป็นเรื่องของทางวิชาการบ้าง คนละอย่างกับการปฏิบัติ ซึ่งสิ่งที่ถูกคือต้องยึดหลักการทางวิชาการไว้ แล้วการปฏิบัติจะเป็นไปอย่างสมบูรณ์ เหมือนคนกล่าวที่ว่า "รบในแบบดีกว่ารบนอกแบบ" นั่นคือ รบนอกแบบเป็นส่วนหนึ่งของรบในแบบ หากรบกันจริงๆ รบอย่างเต็มรูปแบบโอกาสที่จะชนะย่อมมีสูงกว่ารบนอกแบบอย่างฉาบฉวย เช่นเดียวกันหากระบบราชการต่างใส่ใจในการหาความรู้ ยึดถือหลักการ ประกอบกับการปฏิบัติที่ถูกต้องโดยตรงไปตรงมา ฝ่ายการเมืองก็จะมีเหตุที่ต้องอ้างเพื่อที่จะเข้าแทรกแซงได้ กิจกรรมต่างๆ ต่างก็จะดำเนินไปตามระบบ แม้ฝ่ายการเมืองจะเป็นฝ่ายที่ต้องควบคุมราชการก็ตาม แต่เมื่อทุกอย่างดำเนินไปตามความถูกต้องและยึดหลักการ ฝ่ายการเมืองก็ไม่น่าจะกลัวก้าวก้าวอีกต่อไป

หากพิจารณาถึงระบบใหญ่สิ่งนี้จะมีผลอย่างไร ต่อพัฒนาการทางการเมือง ซึ่งถ้าภาพรวมทุกๆ ฝ่าย ต่างยังไม่เห็นความสำคัญ ไม่สนใจ ไม่แสวงหาความรู้ ไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไปอีก สิ่งนี้น่าจะเป็นตัวสำคัญที่จะเป็นตัวบั่นทอน เป็นอุปสรรคอย่างมากต่อพัฒนาการทางการเมือง ทั้งนี้เพราะโดยระบบแล้ว ฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการไม่สามารถแยกได้ออกอย่างเด็ดขาด แต่ต่างต้องดำเนินกิจกรรมของตนไปตามความรับผิดชอบ ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะเกี่ยวข้องกันโดยปริยาย แต่สิ่งที่ดีที่สุดถ้าทั้งสองฝ่ายต่างได้บุคลากรที่มีความรู้ ความสนใจ แล้วพยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด จะเกี่ยวข้องกันก็ให้เป็นการเกี่ยวข้องตามกระบวนการของระบบเอง มิใช่เข้าไปก้าวก้าวหรือล้ำเส้นซึ่งกันและกัน ก็จะมีส่วนช่วยเสริมการพัฒนาการทางการเมืองของประเทศได้มาก

ผลกระทบที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นว่า จากจุดเล็กแต่ก็มีผลเชื่อมโยงไปถึงระบบใหญ่ได้ หากพิจารณาเป็นขั้นตอนไปจะพบข้อที่น่าสังเกตุในการแก้ปัญหาตามลำดับ

1. หากพิจารณาถึงระบบใหญ่ในเรื่องของพัฒนาการทางการเมืองจริงอยู่ต้องแก้ไขจากจุดเล็กขึ้นมาก่อน แต่ส่วนสำคัญที่จะเป็นตัวเสริมให้อุปสรรคของระบบใหญ่ลดลงก็จำเป็นต้องมี เมื่อก้าวถึงระบบการเมืองที่พัฒนาแล้วกลไกหนึ่งของระบบการเมือง ตาเนินไปอย่างราบเรียบเป็นไปตามระบบ และดึงให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้สูงขึ้น สิ่งนั้นคือ เรื่องของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มอิทธิพล หากการพัฒนาการทางการเมือง หมายถึง การขยายขอบเขต การมีส่วนร่วมของประชาชน คือการแสดงความต้องการในการกำหนดนโยบายแล้ว กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ น่าจะมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาการทางการเมือง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ จะทำหน้าที่รวบรวมความคิดเห็น ความต้องการ ตลอดจนปฏิกิริยาของประชาชน คือดึงให้ประชาชนมีส่วนร่วม เมื่อรวบรวมได้แล้วก็จะป้อนกลับไปให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งก็คือตัวแทนที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนนั่นเอง จุดนี้จะมองกลับไปได้ว่า หากประชาชนไม่เข้าไปมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ก็จะมีผลทำให้การคัดเลือกตัวแทนได้มาอย่างไม่ดีคุณภาพ และไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เมื่อเข้ามาอยู่ในขั้นตอนของการตัดสินใจ ก็อาจจะทำให้นโยบายที่ออกมาไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน และจุดนี้กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ จะมีบทบาทในการเสนอแนะนโยบายบางอย่าง หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายควบคุมการปฏิบัติงานของรัฐ คอยกระตุ้นเตือนให้ทั้งการเมืองและข้าราชการริเริ่มนโยบาย ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกนโยบาย เมื่อเห็นว่าประชาชนต้องการหรือไม่ต้องการแล้วแต่กรณี สิ่งหนึ่งที่กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์จะคอยตรวจสอบและแจ้งให้ประชาชนทราบเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมคือ เรื่องของข่าวสาร ซึ่งรวมทั้งข้อมูลข่าวสารของราชการด้วย หากข้อมูลข่าวสารที่ได้มาบิดเบือนหรือขัดแย้ง กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ก็จะตรวจสอบอีกทีหนึ่งเปรียบเสมือนผู้คอยรักษาผลประโยชน์ให้กับประชาชน ในแง่นี้กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์จึงเป็นตัวหนึ่งที่จะช่วยเสริมในการพัฒนาการทางการเมืองได้ทางหนึ่ง แต่ทั้งนี้กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ก็ต้องยึดถืออุดมการณ์และคุณธรรมไว้ด้วย ซึ่งกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลประโยชน์นี้อาจรวมตัวจากผู้ที่มีอุดม

การมีความมุ่งมั่นต่อระบบการเมืองการปกครอง เพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติไว้ อาจเป็นในลักษณะขององค์กรประชาชนที่คอยดูแลและตรวจสอบกันเอง เป็นต้น

2. ในส่วนของระบบราชการทุกส่วนราชการ ควรที่จะต้องมีการส่งเสริมให้ข้าราชการประจำเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นการจัดตามรูปแบบต่างๆ กัน เช่น จัดอบรมหรือจัดสัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมือง หรืออาจเป็นการจัดลักษณะในเชิงปฏิบัติการ เช่น จัดนิทรรศการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ซึ่งหน่วยราชการแต่ละส่วนต้องขอจัดสรรงบประมาณ หรือกัณงบประมาณไว้ในเรื่องนี้ด้วย เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองให้เกิดขึ้นกับข้าราชการ ในอันที่ข้าราชการจะได้ใช้ความรู้ ความเข้าใจเหล่านั้นถ่ายทอดต่อประชาชน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเสริมและจูงใจให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งแม้รัฐและราชการจะเกี่ยวข้องกันโดยกระบวนการอยู่แล้วก็ตาม แต่อาจเป็นเพียงทางอ้อมเนื่องจากที่สัมผัสโดยตรงส่วนใหญ่จะเป็นในระดับสูงๆ เท่านั้น การที่หน่วยต่างๆ จัดให้มีการส่งเสริม นอกจากจะทำให้ข้าราชการเกิดความรู้ความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นแล้วยังเป็นการกระตุ้นเตือนให้เกิดความรู้ ความคิด และยังเกิดประโยชน์ในด้านการติดต่อความคิดทางการเมืองระหว่าง ข้าราชการประจำและฝ่ายการเมือง เกิดผลให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งเห็นจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละฝ่าย ก่อให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน

3. สำหรับข้าราชการฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ควรอาศัยโอกาสในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะ เป็นในทางตรงหรือทางอ้อม ถ่ายทอดความรู้ในเรื่องทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับประชาชน และในขณะเดียวกันก็ประชาสัมพันธ์เรื่องต่างๆ ของหน่วยไปในตัว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์หลายๆ ทางหนึ่งเป็นการสร้างความใกล้ชิด ความคุ้นเคยให้กับประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมือง อันจะเป็นการดึงให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทางอ้อมอย่างไม่รู้ตัว ทางที่สองเพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญ รับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหว ความเป็นไปของระบบทั้งราชการและการเมือง อันจะเป็นการเสริมสร้าง และกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจในเรื่องทางการเมือง และทำให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น เมื่อเป็นเช่นนั้น

ประชาชนก็จะสามารถทำหน้าที่ตรวจสอบควบคุมรัฐหรือฝ่ายการเมืองได้สมบูรณ์ อันจะก่อให้เกิดแนวนโยบายที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ตลอดทั้งแนวทางในการพัฒนาระบบการเมืองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งในการนี้ในส่วนของกรมตำรวจซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ต้องใกล้ชิดกับประชาชนโดยตรง ควรใช้บทบาทที่มีอยู่ในการช่วยเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความสำคัญ และสร้างความคุ้นเคยใกล้ชิดกับประชาชนอย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันกรมตำรวจก็ต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องต่างๆ ดังนี้

3.1 กรมตำรวจควรมีการจัดอบรมสัมมนาในเชิงวิชาการ ในเรื่องทางการเมืองให้กับข้าราชการตำรวจทุกระดับ โดยเน้นความสำคัญไปในแต่ละระดับ เพื่อเป็นการสร้างและเพิ่มพูนความรู้ทางการเมืองให้กับข้าราชการตำรวจ ซึ่งเมื่อต้องปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับทางการเมือง จะได้มีความรู้ความคิด และรู้จักใช้ดุลพินิจ วิจัยอนุมาน ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเชื่อมั่น และถูกต้อง ไม่เกิดความผิดพลาด และในขณะเดียวกันก็จะสามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ทั้งในเรื่องทางการเมืองและราชการให้กับประชาชนเกิดความเข้าใจ และความคุ้นเคย ซึ่งเนื้อหาที่บรรจุในการอบรม อาจแทรกในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานทางการเมืองและการบริหารงานตำรวจ เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการขั้นตอนระหว่างระบบการเมืองและระบบราชการ อันจะก่อให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นไปตามแนวนโยบายที่สอดคล้องกันทั้งการเมืองและราชการ สิ่งสำคัญกรมตำรวจควรออกเป็นนโยบายในการพัฒนาบุคลากรของกรมตำรวจขึ้นมาโดยเฉพาะ และให้มีการจัดอย่างต่อเนื่องและหมุนเวียนกันไป เมื่อได้บุคลากรที่มีคุณภาพ ก็จะสามารถพัฒนาระบบภายในให้เข้มแข็งขึ้นปราศจากการแทรกแซงจากอำนาจภายนอก

3.2 กรมตำรวจ โดยกองบัญชาการศึกษาดูที่จะมีการพัฒนาปรับปรุงในเรื่องวิชาการที่บรรจุในหลักสูตร กล่าวคือ ในการอบรมหลักสูตรต่างๆ ควรบรรจุหรือสอดแทรกเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับทางการเมืองในทุกหลักสูตร และในการจัดอบรมหลักสูตรควรให้มีในทุกระดับของข้าราชการตำรวจ ทั้งนี้ควรเริ่มตั้งแต่ข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อยคือ ตั้งแต่หลักสูตรอบรมเป็นพลตำรวจ หลักสูตรอบรมเป็นจ่าสิบตำรวจ หลักสูตรอบรมเป็นสัญญาบัตรหรือร้อยตำรวจตรี เนื่องจากข้าราชการตำรวจในระดับนี้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งจะประสบเหตุการณ์ ซึ่งหน้าก่อนการมีความรู้ ความเข้าใจในทางการเมืองจะทำให้การใช้ดุลพินิจ วิจัยอนุมานในการตัดสินใจเป็นไปอย่างถูกต้อง และที่ต้องมีการปรับปรุง

โดยให้มีการบรรจุเนื้อหาในเรื่องทางการเมือง ตั้งแต่หลักสูตรอบรมของข้าราชการ การตำรวจชั้นผู้น้อย ก็เพื่อเป็นการปูพื้นฐานทางวิชาการ ตลอดจนประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวในการศึกษาอบรมในระดับสูงต่อไป ประกอบกับตำรวจระดับดังกล่าวเป็นตำรวจระดับปฏิบัติการ ซึ่งปัจจุบันส่วนใหญ่เนื้อหาวิชาการเมืองจะบรรจุอยู่ในหลักสูตรอบรมระดับสูง เช่น หลักสูตรสารวัตรผู้บังคับกอง หลักสูตรผู้กำกับ การ หลักสูตรบริหารงานตำรวจชั้นสูง ซึ่งแม้จะมีบรรจุอยู่ในหลักสูตรแล้วก็ตาม แต่เนื้อหาทางการเมืองก็ยังน้อยอยู่ซึ่งต้องปรับปรุงให้มากกว่าเดิม

3.3 กรมตำรวจ โดยสำนักงานแผนงานและงบประมาณ ควรต้องมีการปรับแผนแม่บทของกรมตำรวจให้ทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากปัจจุบันพัฒนาการทางการเมืองเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในส่วนของกรมตำรวจ โดยสำนักงานแผนงานและงบประมาณควรต้องมีการปรับแผนแม่บทของกรมตำรวจให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ เพื่อให้หน่วยต่างๆ ในระดับรองๆ ของกรมตำรวจ จะได้มีการเตรียมตัวและออกแผนรองรับ ในการดำเนินนโยบาย เป็นไปอย่างสอดคล้องกัน และในรายละเอียดที่เกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองและความมั่นคงของประเทศ ตลอดจนการดำเนินนโยบายทางการเมืองกับประชาชน ควรให้มีรายละเอียดให้มากขึ้น เพื่อให้หน่วยระดับรองๆ ดำเนินนโยบายอย่างถูกต้องและมีทิศทางเดียวกัน

3.4 ในส่วนของข้าราชการตำรวจเอง ควรที่จะมีการปรับปรุง ใฝ่หาความรู้ทางการเมืองให้กับตนเองอยู่เสมอ เพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามนโยบายอย่างมีหลักการสมบูรณ์และถูกต้อง เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อันจะทำให้การดำเนินนโยบายของกรมตำรวจเป็นไปอย่างราบรื่นสอดคล้องกับนโยบายทางการเมือง

4. เมื่อหน่วยล่างได้มีการปรับปรุงระบบภายในหน่วยแล้ว ในส่วนของรัฐก็ต้องออกนโยบายสนับสนุนหน่วยราชการต่างๆ เช่นกัน รวมทั้งรัฐต้องมีนโยบายในการปูพื้นฐานทางการเมืองให้แก่เยาวชนด้วย เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่เยาวชนเหล่านั้นจะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งจะต้องอยู่ร่วมกันดำเนินกิจกรรมร่วมกันในระบบการเมือง ทั้งนี้รัฐจะต้องออกนโยบายทางการศึกษาของเยาวชนโดยสอดแทรกเรื่องทางการเมืองเข้าไปด้วย และอีกประการหนึ่งรัฐจะต้องเตรียมความพร้อมในเรื่องงบประมาณที่จะสนับสนุนให้หน่วยล่าง ซึ่งเมื่อรัฐออกนโยบายให้แล้ว หากขาดงบประมาณก็ไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์

ดังนั้น รัฐต้องเตรียมความพร้อมในเรื่องนี้เป็นพิเศษด้วย

5. เมื่อทั้งระบบตั้งแต่ส่วนล่างไปจนถึงระดับบน ได้มีการปรับตัวตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในส่วนของประชาชนซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมระบบ ถ้าไม่มีการปรับตัวตามก็จะทำให้การพัฒนาหรือแก้ไขเป็นไปอย่างช้า ดังนั้น ประชาชนก็ต้องมีการใส่ใจใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอเช่นกัน รวมทั้งให้ความสนใจและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่อาจเข้าไปเสนอแนะหรือให้ข้อมูลต่างๆ

จากทั้งหมดนี้จะพบว่า ภายในระบบการเมืองทุกส่วนล้วนมีส่วนสำคัญเสียทั้งสิ้น ในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีปัจจัยที่มีอิทธิพลหลายๆ อย่างด้วยกัน ทั้งทัศนคติ ความเชื่อ ความผูกพัน บุคลิกภาพทางการเมือง สถานะทางเศรษฐกิจสังคม การเกี่ยวข้องของคณาจารย์ เป็นต้น แต่ที่ศึกษาเป็นการศึกษาถึงความรู้ ความสนใจ การเห็นความสำคัญ และการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ซึ่งเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเสียทั้งสิ้น โดยเฉพาะในเรื่องความรู้ จะเห็นได้ว่าผลกระทบเป็นเช่นไรตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ความรู้นั้นส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์และความสนใจ การมีความรู้ทางการเมืองที่ดี ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งการปฏิบัติหน้าที่และความเป็นอยู่ในฐานะประชาชนของระบบการเมืองของสังคมหนึ่ง จะพัฒนาไปได้มีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ การที่ประชาชนมีความรู้ ความสนใจทางการเมือง อันจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ดี การศึกษาวิจัยนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของราชการ ซึ่งผลการวิจัยตามที่ปรากฏข้างต้น จากระบบราชการเพียงหน่วยย่อย แต่สามารถส่งผลกระทบถึงระบบใหญ่ได้จึงควรที่จะมีการปรับปรุงตามที่กล่าวมาตามลำดับ แต่ทั้งนี้จะได้ผลรวดเร็วเพียงใด สิ่งสำคัญขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย และที่จะขาดมิได้เลยคือตัวประชาชนเองก็ต้องสนองตอบตามแนวทางปฏิบัติด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วการพัฒนาระบบก็จะเป็นไปอย่างรวดเร็วและสมบูรณ์

สำหรับในการท้าววิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาวิจัยความรู้ ความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองลักษณะเดิม แต่กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาใช้ข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อยกับบุคคลภายนอกที่กำลังจะเข้ารับบรรจุมารับราชการ ตำรวจใหม่ ลักษณะควรจะเป็นการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบ เพื่อที่จะทราบถึงความแตกต่างของประชากรทั้งสองกลุ่ม ว่าพื้นฐานทางการเมืองแต่เดิมก่อนจะ

เข้ามาเป็นตำรวจนั้นแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งหากมีความแตกต่างอาจกล่าวได้ว่าระบบเป็นตัวทำให้เกิดความแตกต่าง เมื่อเป็นเช่นนี้การปรับปรุงหลักสูตรอบรมตำรวจก็น่าจะมีผลอย่างมากที่จะเสริมให้ตำรวจมีความรู้ทางการเมืองเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นการศึกษาเปรียบเทียบในแง่การกล่อมเกลາทางการเมือง เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย